

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

A n d r e j R o t

Z deklaracijo o samostojnosti Slovenije je tudi za Slovence v Argentini zaključeno neko zgodovinsko obdobje. Decembrski razglas odgovarja bistvenim zahtevam slovenske politične emigracije, izraženih v obdobju 1945-90.

Zahteve slovenske povojne diaspore so bile predvsem te: demokratizacija Slovenije, sprava in samostojnost Slovenije. Vračal se bom k tem ciljem ob pregledu raznih kulturnih, zlasti pa publicističnih akcij. Vendar ima ta vsaj navidezno zaokrožena emigrantska skupnost različne odtenke, včasih celo nasprotujoče si poglede na Slovenijo, na stik z Argentino in na emigrantsko skupnost samo.

Glavni namen te študije je prav pregled emigrantskega tiska v luči spodbud, nagibov za publiciranje. Ne sicer v smislu psiholoških motivacij, temveč utemeljevanja posameznikov in skupnostnih publicističnih dejavnosti. Tisti namreč, ki so leta 1945 zapustili matični prostor, so živeli v tako malo primernem času za fantazije, da daje slovenski emigrantski tisk vtis pravega čudeža ali pa vsaj arhaičnega kljubovanja normalnemu človeškemu ravnanju. Kljub zelo majhnim nakladam in presledkom v izdajanju so uredniki in revije trdovratno vztrajali in vihteli svoje zastave. Najrazličnejše ovire: pomanjkanje izkušenj, časa, denarja, sredstev - tudi avtocenzura - bi normalno zadostovale, da bi se nehalo navdušenje za tiskanje raznih publikacij.

Namen te razprave je odkrivanje vidnih in manj vidnih pobud pri slovenskem argentinskem tisku in prikaz te dejavnosti. Zato se nisem odločil za kronološki pregled slovenskega argentinskega tiska, temveč za razvrščanje po založbah, ustanovah in interesnih sferah. To so:

I. Društvo Slovencev ali središčna civilna ustanova,

II. Slovenska kulturna akcija (ne le argentinska, ampak ustanova SPE, ki ima člane v mnogih državah),

III. slovenski pastoralni tisk,

IV. razne ustanove, posamezniki, samozaložbe, tisk predvojne emigracije, borčevski tisk itd.

Pri študiju slovenskega tiska v Argentini sem imel na voljo skoraj ves tisk, zlasti pa ljudi, ki so tem ali onim področjem sledili in so zanesljivi strokovnjaki v poznavanju emigrantskih publikacij: Tone Brulc, Tine Debeljak ml., Avgust Horvat; nenazadnje pa je Pertotova Bibliografija odličen pripomoček za raziskovanje slovenskih publikacij v Argentini od 1945 do 1987.

I. DRUŠTVO SLOVENCEV

Selitev emigrantov je bila težavna. Duhovnik Janez Hladnik se je zavzel pri argentinski oblasti in pomagal Slovincem, ki so bili v negotovem položaju v italijanskih in avstrijskih taboriščih. Tako so začeli prihajati v Argentino begunci in leta 1948 ustanovili Društvo Slovencev (v nadaljevanju DS).¹ Namen društva je bil nuditi oporo, zastopati koristi članov in združevati vse Slovence v Argentini.² Pri naseljevanju si je društvo prizadevalo, da se slovenska skupnost ne bi razdrobila, ampak utrjevala.³ Leta 1958 je bilo na občnem zboru izglasovano pooblastilo odboru za pridobitev statusa pravne osebe. Priznanje je prišlo z dekretom št. 1933 dne 28. februarja 1962. Dekret sta podpisala predsednik republike Arturo Frondizi in minister Luis R. Mac Kay. Društvo se je preimenovalo v Zedinjeno Slovenijo (v nadaljevanju ZS). Ustanovljen pa je bil tudi Medorganizacijski svet (v nadaljevanju MS). Od leta 1956 namreč so se v okolici Buenos Airesa začeli ustanavljati krajevni domovi, spontano in z močnim hotenjem po samostojnosti. V skladu s cilji DS ali ZS, da bi družila vse Slovence, je nastal MS, ki vključuje ZS in vse domove. Slovesen podpis dogovora je bil v Slovenski hiši 25. februarja 1962. Ta dan velja kot ustanovni dan MS, ki ima posvetovalen namen. Njegove ugotovitve pa imajo le moralno veljavo.

a) Slovenske osnovne šole

Neposredna dejavnost ZS je bila skrb za šolstvo. Kmalu po ustanovitvi DS se je začel oblikovati dopolnilni šolski sistem v slovenščini.⁴ Učiteljski zbor je začel izdajati list *Mladina*

(1950-51), izšla je prva čitanka *Naša beseda* (1952). Otroci višje skupine uporabljajo mladinski list *Božje stezice*, ki je priloga *Duhovnega življenja*. V letu 1968 so se že uporabljali štirje zvezki lepopisnice z berili za prvi in drugi razred, ki imajo vsega skupaj 132 strani in so bili natisnjeni v tisoč izvodih. Izšla je tudi čitanka *Zdomski živ-žav*.⁵ Leta 1975 pa je ZS založila učbenik za peti in šesti razred *Slovenski svet*.⁶ Pomožno gradivo je tudi v letu 1961 pri ZS izdana pesmarica *Sto naših pesmi za mladi*⁷, okrog leta 1970 *Kdo je kdo*, igralne karte slovenskih pesnikov in pisateljev s podobami in življenjepisi ter *Priročnik za vaditelje telesne vzgoje*.⁸

b) Srednja šola

Srednješolskih tečajev ni toliko kot osnovnih šol. Srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka, ki deluje v osrednji Slovenski hiši, se je osnoval leta 1961⁹. V prvih letnikih so na programu slovenščina, zgodovina, zemljepis, slovnica in drugi predmeti. V ta namen so profesorji pisali skripta in jih razmnoževali.¹⁰ Skoraj vsak predmet ima pomožno gradivo, nekaj takih pripomočkov je celo nastalo kot fotokopije beril in raznih materialov, ki so knjižno izšli v zamejstvu ali v Sloveniji. Gre za prav posebno iznajdljivost učiteljev, da srednješolcem omogočijo karseda celoten učni material. Omenim naj še priročnik prof. Alojzija Geržiniča *Slovenci v preteklosti in sedanjosti*, *Pregled svetovne književnosti* istega avtorja (SKA), Zorka Simčiča *Obris slovenske književnosti*, *Slovenski zgodovinski atlas* (Pavlovčič pri SKA), Alojzija Kukovice in Antona Oreharja *Temelji-Kristus*.¹¹

c) Svobodna Slovenija

Prav posebno poglavje v slovenskem argentinskem tisku zasluzi založba Svobodna Slovenija (v nadaljevanju SS). Založba SS izdaja tednik z istim imenom, do leta 1975 je izdajala koledarje in zbornike, knjige ter od časa do časa tudi zbirko *Svobodni pogledi na slovensko preteklost, sedanjost in prihodnost*.

Svobodna Slovenija je bila do leta 1990 poluradno glasilo Slovenske ljudske stranke (v nadaljevanju SLS), ko je nedavno prišla v lastništvo ZS. Z dosego ciljev SPE in v skladu z novimi potrebami slovenske skupnosti je SLS prepustila tednik ZS. Miloš Stare, nekdanji načelnik SLS, je DS predsedoval prvih pet let in bil hkrati izdajatelj tednika SS.

Miloš Stare je 1. januarja 1948 obnovil list SS, ki ga je ustanovil jeseni 1941 kot ilegalni list v domovini, zato še danes (1991) piše v zaglavju leto L(44), torej letnica 50 nastanka in leto 44 obnove v Argentini. Ob obnovitvi so bili v souredništvu Ruda Jurčec, Tone Krošelj in Vinko Hafner; kasneje so se souredniki spremenili in zvrstilo se je več imen: Pavel Fajdiga, Pavle Rant, Slavimir Batagelj, Tine Debeljak, Tone Mizerit, Katika Cukjati, Gregor Batagelj; danes je glavni urednik Tine Debeljak, ml.

Neprecenljivo je delo, ki ga je v triinštiridesetih letih izhajanja opravila *Svobodna Slovenija*. Sprva kot štirinajstdnevnik, potem kot tednik je Slovence povezovala, jih formirala in informirala zlasti v političnem gledanju.

Monumentalno delo pa so koledarji in zborniki SS. Sprva so bili koledarji s *"podučnim drobtiničarskim značajem zgolj letopisi"*¹², potem pa je založba spremenila ime v *Zbornik*¹³, ki je odslej prinašal pomembne politično-kulturne razprave in dokumentarno gradivo iz polpreteklosti in sedanjosti.

Zlasti v zbornikih je znanstveno obravnavana slovenska zgodovina, opisana sedanjost, podatki o naseljevanju, opis ustanov, biografije in sploh dokumentacija časa. V zbornikih je tudi mnogo pesmi, črtic in razmišljanj.

Poleg koledarjev in SS pa je založba izdala še vrsto knjig, predvsem spominske in literarne publikacije¹⁴, čeprav je od leta 1954 prevzela to nalogo Slovenska kulturna akcija, ki je hotela ločiti politično dejavnost od zgolj kulturne.¹⁵

V zbirki *Svobodni pogledi na slovensko preteklost, sedanjost in prihodnost* je izšlo šest knjižic s politično ali zgodovinsko vsebino.¹⁶ V španščini pa je založba izdala prav tako šest števil informativne priloge SS.¹⁷

č) Druge publikacije Zedinjene Slovenije

Razen z omenjenimi dejavnostmi se je DS oziroma ZS ukvarjala še z drugimi dejavnostmi, ki so tudi v zvezi s tiskom.

Že od ustanovitve dalje deluje kulturni odsek, ki skrbi za društveno kulturno delovanje, za koordinacijo nekaterih kulturnih dejavnosti v Argentini in za kulturno udejstvovanje, tako gledališko, pevsko, pisateljsko in druge panoge.

V tem okviru naj omenim izdajo učbenika kastilskega jezika in dveh slovarjev: *Slovensko-kasteljski* in *Kasteljsko-slovenski slovar*.¹⁸

ZS je izdala več brošur v spomin žrtev, ob zgodovinskih obletnicah in obletnicah društva samega. Velja omeniti brošuro v španščini *Eslovenia, otra nación sin libertad*.¹⁹ Podobne brošure so izdali tudi posamezni lokalni domovi. Ti tudi danes izdajajo svoje informativne liste. Najstarejši izmed njih je glasilo slovenske skupnosti v Lanúsu *Slovenska vas*, ki ga izdajajo lazaristi.²⁰

II. SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Osrednja slovenska kulturna ustanova v Buenos Airesu je Slovenska kulturna akcija (v nadaljevanju SKA). Ustanovljena je bila leta 1954 z namenom, da bi kulturna dejavnost ne bila neposredno odvisna predvsem od političnih in verskih struktur. Zato je imela v prvih letih dovolj močno nasprotovanje, kasneje pa je bila bolj tolerirana kot priljubljena. Težko pa bi kdo mogel utemeljiti težnjo SKA po nevtralni kulturni dejavnosti, ker je bilo tudi v njej vedno dovolj politične angažiranosti. Ni pa mogoče zatrditi, da je nastanku SKA botroval samo drugačen politični koncept. Res je, da je urednik SS in prvi predsednik DS ter načelnik SLS in tajnik tedanjega Narodnega odbora za Slovenijo (NOS, kasneje SNO) Miloš Stare skrčil maneverski prostor nekaterim političnim in kulturnim osebnostim, res je tudi, da je cerkvena hierarhija dejansko dobila položaj pri katerem so ostali na pol poti spet drugi zaslužni ljudje in končno je tudi res, da je SKA s svojim težnjenjem po visokem kulturnem izražanju mogla zajeti različna kulturna, politična in sploh človeška gledanja.

Delovanje SKA se deli na odseke: filozofski, teološki, literarni, likovni, naravoslovni, družbeni, glasbeni, zgodovinski. V njih danes deluje okrog sto članov, živčih po vsem svetu. Sedež ustanove je v Bueos Airesu in tudi njeni odborniki in uredniki živijo v Argentini. Izjema sta bila le Rafko Vodeb in Lev Detela (so-urednika *Meddohja*).

Tu se bomo omejili le na delovanje SKA na področju tiska in opustili ostalo organizacijsko delo.

SKA je nastala na pobudo Ladislava Lenčka z namenom, da pospešuje in posreduje kulturne stvaritve, zlasti slovenske, in to v krščanskem smislu (1. člen pravil iz leta 1954). Pri tem naj bi jo vodila najvišja kakovost, ki je dosegljiva. Prizadevala pa naj bi se za organizacijsko povezavo z vsemi zdomskimi kulturnimi stvarjalci. Prvi predsednik je bil Ruda Jurčec, podpredsednika pa

Tine Debeljak in Alojzij Geržinič ter tajnik Marjan Marolt. Ustanova je izdajala *Vrednote*, danes pa *Meddobje*, *Glas* in knjige.

a) *Vrednote*

Revija *Vrednote* je začela izhajati leta 1951. Izdajalo jo je Delovno občestvo za Slovenski katoliški inštitut. Prvi letnik je obsegal štiri številke (skupno 331 strani). Z ustanovitvijo SKA se je izhajanje *Vrednot* vključilo v njene redne izdaje. To so knjige znanstvenih razprav, esejev in študij. Vsega skupaj je izšlo pet knjig. *Vrednote* so dopolnjevale *Meddobje*. Priobčile so dramatsko zapuščino v Argentini umrlega (1951) pisatelja Antona Novačana in komentarje o njem. Glavni urednik je bil Ruda Jurčec.²¹

b) *Meddobje*

Pomembno vlogo pri SKA ima revija *Meddobje*. Danes je to najstarejša slovenska revija, včasih je bila najboljša slovenska revija sploh. Do sedaj je izšlo petindvajset letnikov, povprečno je imel vsak letnik tristo dvajset strani.

V *Meddobju* so objavljali najpomembnejši slovenski kulturni delavci v zdomstvu in zamejstvu. Objavljali so leposlovne stvaritve, prevode, znanstvene razprave, eseje, literarno - zgodovinske razprave, glose, razglede, ocene, kritike itd. Mnogo je tudi slikovnih prilog. V *Meddobju* pa so izjemoma izšli tudi avtorji, ki so živeli v domovini, kot na primer Edvard Kocbek, Nace Polajnar, Ivan Mrak in drugi. Njegovi uredniki so bili predvsem Ruda Jurčec, Zorko Simčič in France Papež.²²

c) *Glas*

Glas SKA je začel izhajati leta 1954 v uredništvu tajnika SKA Marijana Marolta. Do spremembe v vodstvu SKA leta 1969 je uredništvo prevzel Ruda Jurčec. Od 1971 do 1980 je bil urednik Nikolaj Jeločnik, ki je poskušal preseči informativni značaj biltena in je naredil iz *Glasa* splošni kulturno informativni list. Prav zaradi te zasnove je prišel v navzkriž z dr. Tinetom Debeljakom, kar je povzročilo nemalo napetosti v SKA. Šlo je za odpiranje v širši slovenski svet, pri katerem je Jeločnik zadeval ob podobne težave kot Ruda Jurčec pred 1969, čeprav z drugačnim konceptom. Jurčec je namreč posegal v politiko, ki naj bi bila izključno področje SLS in NOS, Jeločnik pa presegel svet SPE, kar spet ni bilo povsem dobrodošlo za ortodoksno oziroma "vladajočo" politiko.²³

č) Knjižne izdaje SKA

Poleg *Meddobja* in *Vrednot* je SKA do leta 1990 izdala 142 knjig. Zadnja knjiga v letu 1990 nosi zapis: "*142. izdaja SKA*", a v število so vključeni zvezki *Meddobja* in *Vrednot*.

Skoraj polovico knjig so napisali avtorji iz Argentine, ostalo pa pisci iz ZDA, Kanade, Venezuele, Japonske, Italije, Slovenije.

Kakšna so ta dela? Alojz Rebula je izjavil, da je bil Buenos Aires drugo središče slovenske kulture. Nedavno je tudi rekel, da so pesmi Balantiča, Ivana Dolenca *Moja rast* in Sodjeva *Pisma mrtvemu bratu* knjige trajne vrednosti. Podobne izraze je imel za emigrantsko literaturo Jože Pogačnik. Mirko Javornik pa je leta 1958 pisal iz Trsta: "*SKA je ne le po moji, marveč po splošni in celo ljubljanski sodbi edina velika in trajna reč, ki jo je naša emigracija postavila na noge.*"

Knjige, ki so izšle pri SKA v letih 1954-90

1. *Antologija slovenskega zdomskega pesništva*, 1980, 280 str..
2. Avguštin Avrelj-Lukman Fr. Ksaverij, *Enhiridion*, 1958, 112 str.
3. Avguštin Avrelj-Lukman Fr. Ksaverij, *Enhiridion*, 1972, 112 str. (2. izd.)
4. Arko Vojko, *Cerro Shaihueque*, 1987, 79 str.
5. Bajuk Marko, *Še bom peli...*, 1988, LVIII, 93 str.
6. Balantič France, *Zbrane pesmi*, 1956, 189+LI str.
7. Balantič France, *Zbrano delo*, 1976, 237 str.
8. Baraga Irenej F., Oratorij. Glasba: A. Geržinič, besedilo: Tine Debeljak; oprema: Bara Remec, 1955, 43 str.
9. Beličič Vinko, *Nova pesem*, 1961, 122 str.
10. Bertoncej Dinko - Arko Vojko, *Dhaulagiri*, 1955, 168 str.
11. Brumen Vinko, *Iskanja*, 1967, 283 str.
12. Brumen Vinko, *Naš in moj čas*, 1980, 376 str.
13. Bükvič Frank, *Ljudje iz Olšnice*, 1973, 315 str.
14. Bükvič Frank, *Zgodbe o zdomcih in še kaj*, 1979, 215 str.
15. Bükvič Frank, *Vojna in revolucija*, 1983, 712 str.
16. Dante Alighieri-Tine Debeljak, *Pekel*, 1959, 171+CXIX str.
17. Debeljak Tine, *Kyrie Eleison*, 1955, 40 listov
18. Debeljak Tine, *Žalost zmagoslavja*, 1970, 111 str.
19. Debeljak Tine, ml., *Prsti časa*, 1986, 48 str.
20. Dolenc Ivan, *Moja rast*, 1973, 244+XXXIV str.
21. Dolinar France, *Slovenska katoliška obzorja*, 1990, 715 str.
22. Dnevi smrtnikov, *Izbor slovenskih pisateljev*, ur. Alojzij Geržinič, 1959, 253 str.

23. Geržinič Alojzij, *Pregled svetovne književnosti*, 1967, 71 str.
24. Geržinič Alojzij, *Boj za slovensko šolstvo na Primorskem*, 1983, 222 str.
25. Hribovšek Ivan, *Pesem naj zapoje*, 1965, 101 + XXVI
26. Ilija Alojz, *Huda pravda*, 1971, 351 str.
27. Jurčec Ruda, *Ljubljanski triptih*, 1957, 194 str.
28. Kociper Stanko, *Mertik*, 1954, 168 str.
29. Kociper Stanko, *Na božji dlani*, 1957, 404 str.
30. Komar Milan, *Pot iz mrtvila*, 1965, 112 str.
31. Kos Vladimir, *Križev pot prosečih*, 1955, 32 str.
32. Kos Vladimir, *Ljubezen in smrt. In še kaj*, 1971, 126 str.
33. Kos Vladimir, *Spev o naši gori*, 1978, 60 str.
34. Kremžar Marko, *Sivi dnevi*, 1962, 103 str.
35. Kremžar Marko, *Obrisi družbene presnove*, 1984, 147 str.
36. Krivec Jože, *Pij, fant, grenko pijačo*, 1978, 284 str.
37. Kunčič Mirko, *Gorjančev Pavlek*, 1958, 189 str.
38. Kunstelj France, *Butara*, 1975, 263 str.
39. Lenček Ignacij, *Rast v resnici in ljubezni*, 1984, 474 str.
40. Majcen Stanko, *Povestice*, 1962, 194 str.
41. Majcen Stanko (ps. Fran Zore), *Dežela*, 1963, 48 str.
42. Marolt Marjan, *Zori, noč vesela*, 1956, 317 str.
43. Marolt Marjan, *Slovenska likovna umetnost v zamejstvu*, 1959, nepaginirano
44. Marolt Marjan, *Jože Petkovšek*, 1975, 299 str.
45. Mauser Karel, *Jerčevi galjoti*, 1958, 135 str.
46. Mauser Karel, *Ljudje pod bičem I*, 1962, 44 str.
47. Mauser Karel, *Ljudje pod bičem II*, 1964, 243 str.
48. Mauser Karel, *Ljudje pod bičem III*, 1966, 430 str.
49. Mauser Karel, *Na ozarah*, 1970, 373 str.
50. Mauser Karel, *Zemlja sem in večnost*, 1978, 163 str.
51. Papež France, *Osnovno govorjenje*, 1957, 76 str.
52. Papež France, *Zapisi iz zdomstva*, 1977, 159 str.
53. Papež France, *Dva svetova*, 1985, 98 str.
54. Pernišek France, *Zgodovina slovenskega Orla*, 1989, 257 str.
55. Pregelj Ivan, *Moj svet in moj čas*, 1954, 344 str.
56. Puškin A.S., *Pravljice 1, Pravljica o ribiču in ribici*, 1961, 23 str.
57. Puškin A.S., *Pravljice 2, Pravljica o mrtvi carični in sedmih junakih*, 1961, 32 str.
58. Rakovec Karel, *Posneti soneti*, 1987, 89+XIV str.
59. Rode Vinko, *Nekje je stvarnost prozorna*, 1987, 106 str.

60. Rudolf Neva, *Čisto malo ljubezni*, 1958, 110 str.
61. Simčič Zorko, *Človek na obeh straneh stene*, 1957, 170 str.
62. Sodja Franc, *Pisma mrtvemu bratu*, 1987, 208 str.
63. Šoukal Milena, *Pesmi*, 1969, 43 str.
64. Terseglav Dolores, *Ladijski dnevnik*, 1989, 166 str.
65. Truhlar Karel VI., *Nova zemlja*, 1958, nepaginirano
66. Truhlar Karel VI., *Rdeče bivanje*, 1961, nepaginirano
67. Velikonja Narte, *Ljudje*, 1955, 341 str.
68. Velikonja Narte, *Zanke*, 1969, 241 str.
69. *Zgodovinski atlas Slovenije*, ur. Roman Pavlovčič, 1960, 61 str.
70. *Zgodovinski zbornik*, ur. Marjan Marolt, 1959, 212 str.
71. Detela Lev, *Časomer življenja*, 198

Te publikacije SKA moremo razdeliti na več skupin:

1. Knjige, ki so iz pozabe reševale avtorje iz domovine, npr.: Pregljev *Moj svet in moj čas* ob Pregljevi 70-letnici, "nekakšna čitanka njegovega lastnega biografskega gradiva",²⁴ Velikonjeve novele *Ljudje* in *Zanke*, Majcnove *Povestice* in pesmi z naslovom *Dežela*, Balantičeve pesmi, Hribovškovo, Pesem naj zapojem, Kunstljeve črtice *Butara*, Ivana Dolenca *Moja rast*.

2. Prozo so v zdomstvu pisali Stanko Kociper, Karel Mauser, Jože Krivec, Alojz Ilija, Frank Bukvič, Marko Kremžar, France Papež, Franc Sodja, Mirko Kunčič, Vojko Arko, Dinko Bertonec, Ruda Jurčec, Marijan Marolt. Mnogi od njih so premostili dominsvetovsko tradicijo in posegli s tematiko in stilom na nova pota.

3. Pesniške zbirke so izdali (poleg omenjenih Balantiča, Hribovska in Majcna) Vinko Beličič, Tine Debeljak, Tine Debeljak, ml., Vladimir Kos, Karel Mauser, Karel Rakovec, Vinko Rode, Neva Rudolf, Milena Šoukal, Dolores Terseglav, Karel V. Truhlar.

4. Eseje, filozofske razprave in razne študije so objavili: Vinko Brumen, France Dolinar, Alojzij Geržinič, Milan Komar, Marko Kremžar, Ignacij Lenček, Marijan Marolt, France Pernišek.

5. Prevodi: Najbolj ploden prevajalec je bil Tine Debeljak. Kvalitetni so tudi prevodi iz svetovne zbirke sonetov, ki jih je iz raznih jezikov poslovenil Karel Rakovec, *Avguštinov Enhiridij* je prevedel Fr. Ksaverij Lukman.

6. Razno: Tu velja omeniti *Zgodovinski atlas Slovenije* v priredbi prof. Romana Pavlovčiča, ki je prvi te vrste. Geržinič-Debeljakov *Oratorij* Irenej F. Barage je delo glasbenika in pesnika, izdano kot partitura. Prav tako so partiture Bajukova knjiga *Še*

bomo peli..., Bertoncej-Arkov *Dhaulagiri* in Arkov *Cerro Shaihue*-que spadata v gorniško literaturo.

III. PASTRORALNI TISK

Pri verskem tisku moramo upoštevati tri središča: osrednje dušno pastirstvo v Slovenski hiši, slovenske lazarišče v Slovenski vasi pri Buenos Airesu in bogoslovno semenišče v San Luisu, v Adroqueju ali založbo dr. Filipa Žaklja.

a) Dušno pastirstvo v Slovenski hiši

Pred naselitvijo novih emigrantov je v Buenos Airesu izhajal list *Duhovno življenje*, ki ga je ustanovil duhovnik Jože Kastelic najprej kot prilogo *Slovenskega tednika* pod imenom *Moje versko življenje* (28. maja 1933) in potem kot samostojno publikacijo z naslovom, ki ga ima še danes: *Duhovno življenje* (od 16. septembra 1933). Jože Kastelic se je smrtno ponesrečil pri plezanju na Aconcagua (1940). Skrb za revijo je že prej prevzel duhovnik Janez Hladnik. Z njim je *Duhovno življenje* prišlo v roke novih emigrantov leta 1949, najprej v uredništvu Hladnik-Orehar-Lenček, pozneje pa v uredništvu konzorcija, ki mu je načeloval najprej dr. Odar, potem msgr. Orehar. Kasneje sta začela izhajati priloga za otroke *Božje stezice* in verski tednik *Oznanilo*, ki izhaja že triinštirideset let.

Katoliška akcija je izdala razne razmnožene zvezke duhovno - ideološkega in organizacijskega značaja pod vodstvom prelata dr. Alojzija Odarja (*Naša pot* idr.). Iz kroga teh listov so izhajale tudi razne knjižne izdaje, bodisi izključno verske vsebine, življenjepisi, prevodi ali celo pravljice za otroke.²⁸

b) Baragovo misijonišče

Pod tem naslovom združujem razne publikacije: vse izdaje Baragovega misijonišča, tiskarne Editorial Baraga, *Katoliški misijoni*, *Misijonska zveza* ipd. Pri vseh je namreč kot povezovalna osebnost lazarist Ladislav Lenček. Lenček je pokazal izredno vnemo in sposobnost za slovenski tisk. Bil je med pobudniki in ustanovitelji DS, SKA, gospodarske zadruge, ki zdaj nosi ime Sloga, bil je že 1949/50 v uredništvu DZ in povabili so ga, da bi *Vrednotam* omogočil redno izdajanje. Tako je prišlo do Slovenske

tiskovne družbe in do Editorial Baraga, katere lastnik so slovenski lazaristi.²⁷

Katoliški misijoni so najprej izhajali v Sloveniji, po revoluciji pa je mesečnik začel izhajati v Buenos Airesu - sprva samostojno kot del DZ, potem pa kot povsem samostojen mesečnik do leta 1987, ko je slovensko medškofijsko misijonsko vodstvo v Ljubljani začelo izdajati *Misijonska obzorja*.

V skrbi za misijonsko delo je Baragovo misijonišče izdalo več knjig, na primer od leta 1953 tri *Misijonske zbornike* v uredništvu Ladislava Lenčka z mnogimi leposlovnimi in znanstvenimi prispevki. Izdali so prevod dr. J. Žagarja A. Bessierove misijonske povesti *Puščava bo cvetela* in ponatis Jakličevega *Življenjepisa Friderika Barage in Ignacija Knobleharja*. Mnogo je teh knjig²⁸. Omenim naj tri avtorje, ki so v L. Lenčku dobili izrednega založnika. To so Franc Sodja, Ruda Jurčec in Vinko Brumen.

Franc Sodja je leta 1961 pod psevdonimom Branko Bohinc izdal v Baragovem misijonišču povojno pričevanje *Pred vrati pekla*. Ponatis knjige je izšel v letu 1986. Izdal pa je še vrsto knjig: *Duhovne vaje* (1962 in 1965), *Kraljica apostolov* (1963), *Meditacije* (1966), *Prebodeno srce* (1961), *Vincencijeva podoba* (1967), *Lepo je biti mlad* (1971 in 1984 in tudi ponatis v Ljubljani), *Glejte že sonce zahaja* (1975), *Trenutki molka* (1978). Avtor je že v Kanadi izdal razmišljanja h Goršetovemu *Križevemu potu* (1963), v Celovcu *Našli so pot* (1964), v Ljubljani pa poleg nekaterih ponatisov še *Karizma sv. Vincencija* (1986) in pri SKA *Pisma mrtvemu bratu*.²⁹

Posebno mesto v emigrantski literaturi imajo Jurčečevi spomini *Skozi luči in sence*. Izdal jih je v treh delih pri založbi Editorial Baraga oziroma izdajo to monumentalne stvaritve je prevzel ravnatelj tiskarne Lenček. V njih literarno in dokumentarno obdela čas med leti 1914 do 1941. Četrta knjiga je ostala koncipirana, vendar ni bila nikdar napisana.³⁰

V sklopu izdaj Baragovega misijonišča je treba upoštevati župnijsko glasilo *Slovenska vas*, ki izhaja že petintrideset let. Prav tako so zavodarji Baragovega misijonišča, to je spet druga slovenska srednja šola, nekakšno malo semenišče, izdajali list *Misijonski zavod*, po eno ali celo do šest števil letno od 1968 do 1989. Pred tem so učenci izdajali list *Juventus*.

Z odhodom Ladislava Lenčka na Koroško in potem v Slovenijo (1988) je Baragovo misijonišče prenehalo izdajati lastne knjige. V tiskarni Baraga pa še naprej tiska svoje publikacije SKA.

c) Dr. Filip Žakelj (1907-90)

Pod imenom dr. Filipa Žaklja obravnavam še druge pisce in delavce na področju tiska. Njegova osebnost in marljivost je reprezentativna za vse.

Žakelj je prispeval k popularizaciji Baragove zadeve kot predsednik južnoameriške Baragove zveze. Izdajal je *Baragov vestnik*, zbiral gradivo o Baragi ter izdal nekaj zvezkov Baragovih spisov p. Huga Brena, zbornik *Barago na oltar, Baraga uslišuje*.³¹ S prav tako vnemo je zbiral podatke o škofu Rožmanu. Intenzivno pa se je ukvarjal s posebno dokumentarno zvrstjo - zbiranjem gradiva o delu komunistične revolucije v Sloveniji med leti 1941-45. Tako je z njegovim sodelovanjem Franc Izanc izdal (ps. Marjan Kocmur) *Odprte grobove*, posredoval je izdajo treh zvezkov knjige Mihe Vira (ps. Mihael Brunec) *Pravi obraz Osvobodilne fronte*. Dalje še knjigo *Kozina* in razno drugo pričevalsko gradivo.³²

K izdajam Filipa Žaklja je treba dodati še publikacije bogoslovnega semenišča. Z Adrogujskim semeniščem je namreč izdal obširen molitvenik *Zdrava Marija* in druge izdaje³³. Omeniti je treba tudi sodelovanje dr. Franca Gnidovca, ki je izdal več knjig verskega značaja in tudi dokumentov o vojnem dogajanju.³⁴

IV. RAZNE USTANOVE IN POSAMEZNIKI

Tisk SPE je nadaljevanje medvojnih in taboriščnih organizacij, šol, igralskih skupin, literarnih krožkov, pevskih zborov ipd. Označil bom glavne ustanove, če imajo opravka s tiskom.

a) Družabna pravda

Družabna pravda je pomenila v krščanskem gibanju tretje emigracijsko obdobje. Prvo je bilo, kot je pisal dr. Ivan Ahčin, obdobje krščanske socialne pomladi, od 1891 do Krekove smrti (1917). Drugo obdobje je obsegalo čas po Kreku do komunistične okupacije. Tretje obdobje pa predstavlja jedro slovenskega krščanskega gibanja, ki se je 1945 rešilo v zamejstvo. To jedro je nadaljevalo svoje delo, najprej v Rimu, nato v Argentini, v Severni Ameriki in povsod, kjer so se znašli stari krščanski strokovnjaki in socialni delavci. Delo DP so bili študijski socialni krožki v obeh Amerikah in Evropi, dva socialna dneva v Buenos Airesu, poskusi za gospodarsko osamosvojitve izseljencev, publikacije (35), ki jih

je izdajala DP kot založba in kot revija, ki je s številko 77 prenehala izhajati kot razmnožena publikacija. Od 1954 do 1968 je bila tiskana, prenehala je izhajati s številko 168.

b) Slovenska beseda

Decembra 1949 je svetnik Karel Škulj izdal dve vabili, ki sta pomenili prvi letnik *Šmartinskega Vestnika*. Ta je 1952 dobil ime *Vestnik*, ki je poročal o "domobranstvu in drugih protikomunističnih borbah". Prav tako 1949. leta je Škulj začel izdajati odlično družinsko revijo *Slovenska beseda*, ki je izhajala mesečno do Škuljeve smrti v letu 1958. Izšlo je 90 števk.

Iz kroga *Slovenske besede* so izšle brošure, pričevanja o usodi domobranstva v Vetrinju. Pretresljiva je zgodba Milana Zajca *Ušel sem smrti*, ki je izšla v španščini. *Na božjo pot* (v treh snopičih) in *Vetrinje* (v osmih) so zbirke pričevanj in opisov iz tistih dni. Vsi snopiči so ob koncu leta 1949 izšli v enem zvezku pod naslovom *Zgodbe mučeništva Slovencev*, katerim je nanovo dodana še tragedija Mavserjeve družine.³⁶

c) Slovensko gledališče

Gledališče je pomembna kulturna ustanova v zgodovini naroda, manj važno pa pri pregledu (slovenskega) tiska (v Argentini). V prvih časih emigracije sta izhajala dva odrska lista: *Idnave* (igralska družina Narte Velikonja) in *Oder*. Teksti, bodisi originalni, prevodi ali že prej objavljeni, so se razmnoževali v glavnem kot kopije na stroju, mimeografu ali s fotokopirnim strojem. Redke igre, ki so bile postavljene na oder, so imele besedilo tiskano v revijah, knjigah ali posebej izdano v knjigi. Mnogo je separatnih odtisov. Gledališčne teme so z uspehom pisali Joža Vombergar, Marjan Willenpart, Nikolaj Jeločnik. Še več je avtorjev z originalnimi dramami, predvsem pa mnogo priložnostnih tekstov. Med režiserji so bili v teh petinštiridesetih letih najbolj delavni in plodni Nikolaj Jeločnik, Maks Borštnik, Frido Beznik. Med gledališke kritike pa spadajo Marijan Marolt, Tine Debeljak, France Papež.³⁷

č) Vestnik Tabor

Ob koncu 1949 je začel izhajati *Šmartinski Vestnik* in se kmalu preimenoval v *Vestnik slovenskih domobrancev in drugih protikomunističnih borcev*. Ob njem je nastala tudi organizacija borcev. Vendar se list ni ukvarjal le z zgodovinsko tematiko,

ampak tudi s politično. Tako je leta 1962 v njem začel objavljati član Narodnega odbora za Slovenijo dr. Franc Bajlec svoje in odborovo videnje domobranstva in njegovega konca. Za domobrance nesprejemljive razlage so privedle do cepitve borčevske organizacije. Leta 1964 so izstopili iz dotedanje organizacije in ustanovili novo s svojim listom *Tabor*. Z imenom naj bi pričali, da so nadaljevalci slovenskih taborov proti Turkom, narodnoobrambnih taborov in taborov, ki so jih prirejali v času domobranstva, ne pa častilci 3. maja 1945 na Taboru, saj so jim tam, kot pravijo, zasadili nož v hrbet. V novo organizacijo se je vključilo kakšnih dvesto članov. Tabor je tako zastopal predvsem slovensko stališče, medtem ko je Vestnik bil nekako projugoslovansko usmerjen. V tem smislu je Narodni odbor igral ravno nasprotno vlogo, kot bi jo sicer moral, s tem pa je tudi izgubil zaupanje osrednje zdomske večine. Ker pa je Vestnik ostal v tesni povezavi s cerkvenimi strukturami, je prav tem ljudem povzročil nemalo kompromisnih težav.

Protikomunistični organizaciji Vestnik in Tabor še danes izdajata svoji glasili in tudi knjige.³⁸

d) Državniška gibanja in tisk

Slovenski pripadniki protijugoslovanske politike so ustanovili *Slovensko pot* (J. Kessler), kasneje pa *Smer v slovensko državo* (Tine Duh). Danes teh listov ni več, nekateri pisci pa sodelujejo v kanadski *Slovenski državi*. Prav tako ne izhaja več *Sij slovenske svobode*, ki so ga začeli izdajati Jurčec, Geržinič in Fink takoj po krizi v SKA 1969. Založba Sij je izdajala tudi zbirko *Zre-nje in uvidi*.³⁹

e) Mladinski listi

V prvih letih zdomstva je bila mladina združena v organizacijah Slovenska dekleška organizacija (SDO) in Slovenska fantovska zveza (SFZ). V letu 1959 pa so predvsem akademiki začeli izdajati list *Mladinska vez*, ki še danes izhaja mesečno. Sicer je imel list obdobja, ko je za nekaj časa umolknil, a so se v njem oglašali začetniki slovenske besede.

Tako SFZ⁴⁰, Mladinska vez⁴¹ kot tudi Slovensko katoliško akademsko društvo (SKAD)⁴² so izdali nekaj knjig in raznih brošur. Pri SKADU-u je v letu 1977 prišlo do posega uradne politične linije, na kar je skupina akademikov začela izdajati list

*Druga vrsta*⁴³, ortodoksni SKAD pa se je posvetil študiju cerkvenih okrožnic.⁴⁴

f) Samozaložba

Kljub razvejani publicistični dejavnosti v zdomstvu so nekateri pisci izdali knjige v samozaložbi; včasih tudi v imenu podjetja, tiskarske družbe, pod nazivom Tabor, in podobno. Med njimi so mnoge izdaje v španščini, na primer Sulčičeva ali Pavleta Štruklja. Tematika je različna: od pesniških zbirk, črtic, zgodovinskih pričevanj, prevodov do strokovnih razprav ipd. Če bi sem pripisali še strokovno literaturo, ki jo Slovenci objavljajo v španščini, bi seznam prehudo narasel. Gre za avtorje, ki pišejo v španščini skripta za univerzo, na primer Zlatko Tomšič, Milan Komar, Jože Rant in drugi, pa tudi teološko tematiko, na primer p. Alojzij Kukovica.

Tudi prevod *Martina Fierri*, argentinskega epa, je izšel v samozaložbi s pomočjo Bojane in Matija Karba. Argentinski ep je prepsnil Tine Debeljak.⁴⁵

g) Predvojna emigracija

O predvojni emigraciji so mnogi strokovnjaki dali izčrpno sliko, zlasti o Društvu Slovencev v Villa Devoto Naš Dom, o Delavskem kulturnem društvu Ljudski oder in Slovensko-argentinskem društvu Zarja. Naš dom je od leta 1938 do 1957 izdajal list *Naš dom* in od 1957 *Mali glas*. Ljudski oder se je začel organizirati leta 1925, imel središče v mestnem predelu La Paternal in bil kulturno zelo aktiven. Tu so izdajali *Delavski list* v slovenščini in hrvaščini od 1928 do 1930, kasneje je začel izhajati *Delavski glas*, v juniju 1937 vse do 1943 revija *Njiva*. Po drugi svetovni vojni je izhajala *Ljudska pravica*, od 1968 dvomesečnik *Naprej*, ki je izhajal do združitve v Triglav. V kraju Saavedra so člani sporazumno z Ljudskim odrom osnovali Slovensko prosvetno društvo Ivan Cankar. Društvo je nastalo leta 1936 in delovalo 14 let. V letu 1955 se začne organizirati društvo Zarja in prav na iniciativo tega slovenskega središča se združijo Naš dom, Ljudski oder in Zarja ter ustanovijo slovensko-jugoslovansko podporno društvo Triglav v letu 1974.⁴⁶

Knjižnih izdaj v teh domovih v severozahodnem in zahodnem delu mesta Buenos Aires in v ostalih slovenskih domovih in društvih Benečanov in Prekmurcev⁴⁷ ni dosti.

Leta 1945 je izšla knjiga Simona Gregorčiča *Zbrane poezije* (251 str.), ki jih je izdal in založil odbor S. Gregorčiča v Buenos Airesu. Lepo publikacijo ob stoletnici rojstva "goriškega slavčka" (1944) je ilustrirala Vanda Čehovin, ki je tri leta za tem v španščini izdala prevode slovenskih pesmi in črtic⁴⁸. Tako Triglav kot drugi domovi so ob obletnicah izdajali razne programe, spominske brošure⁴⁹, ukvarjali pa so se predvsem s prosvetnim delom v društvu v obliki prireditev, srečanj ipd. O *Duhovnem življenju* sem že omenil, da so novi naseljenci prevzeli tisk in uredništvo v letu 1949.

g) Različni tiski

Knjige, liste in brošure pa izdajajo tudi razne ustanove in organizacije. Zadruga Sloga je v Buenos Airesu izdala *Zadružno misel* Franceta Vebra in Kremžarjeve *Stebre vzajemnosti*. Sloga izdaja glasilo *Stik*, letno bilanco in Slovenski telefonski imenik.⁵⁰

Leta 1962 je Ruda Jurčec v sklopu denarnega zavoda bratov Kristof izdajal list *Novi čas*. Izšli sta dve številki.

Letna poročila premoženjskega stanja izdajajo tudi druga slovenska podjetja (Herman Zupan, Oblak Hnos., Slovensko kovinarsko podjetje itd.), ustanove (Zavetišče dr. G. Rožmana, Hranilna in podporna ustanova bratske vzajemnosti Čebelica etc.), zbori (Gallus, buenosaireški slovenski oktet idr.), ponavadi v španščini, včasih pa tudi v obeh jezikih. Izšlo je tudi nekaj plošč otroških zborov in Kvarteta Fink pri SKA. Natančen pregled vsega drobnega tiska je zaradi pomanjkanja osrednje arhivske ustanove v Argentini nemogoč. Samo SKA je v letih od 1954 do 1990 izdala okrog dvesto raznih programov, vabil ipd.

EDINSTVENOST NI ČUDEŽ

Slovenski argentinski tisk v letih 1945-90 je močno zaznamovan z delovanjem SPE. Člani SPE se sami imenujejo zdomci. Status zdomca se bistveno razlikuje od izseljenskega ali zamejskega. Zdomec si je ohranil domovino, ostaja internacionalno navzoč v domovini, zato vztraja na svoji pravici do domovine, na svoji pravici do odločanja o uredbi domovine. Deontološki, naravno-pravni status zdomca je posledica ontološkega statusa zdomca.⁵¹

Kdor zdomstvo oziroma SPE gleda od daleč, mu je skoraj nerazumljivo, zato ga pojmuje kot "čudež", kot dogodek v naravi,

ki ga ni mogoče razložiti s pomočjo poznanih naravnih zakonitosti, ampak te zakonitosti presega. Vendar zdomstvo ni nikakršen čudež. V njem je dobršna mera idealizma (idealizma kot gledanja na svet in kot prizadevanja za visoke ideale), nacionalnega fanatizma, precej klerikalizma, ozkosti, nestrpnosti, togosti. V prizadevanju zdomcev je marsikaj nedognanega, nepopolnega, nezdravega in celo zgrešenega, vendar je v zdomstvu tudi mnogo posrečenega, zdravega, učinkovitega in resničnega: ljubezni do Slovenije, globoke vernosti, vzajemnosti, moralnih odlik.

Ne glede na vzrok odhajanja Slovencev po vojni je bilo to nujno. Tako se je izkazala težnja po medsebojni pomoči in iz krogov slovenske cerkve se je v Argentini pojavil Janez Hladnik, ki ni mogel preprečiti in omiliti razlik med prvo in drugo skupino Slovencev, čeprav je bil izseljenski duhovnik in v dobrem odnosu s predvojnimi naseljenci. Slovenska politična akcija je ustvarila svoj svet, neodvisen, odtrgan od matične domovine. Ustvarila si je sistem, kjer so dejansko oblast zamenjali moralna načela in principi oziroma pogoji pripadanja skupnosti. Cilji te republike v diaspori so bili reinindikacija njenih stališč, demokratizacija in svoboda Slovenije. Ta republika je imela svoje ljudstvo - zdomce, svojo oblast - svobodno izvoljene zastopnike po domovih, raznih ustanovah, stranki- in svoj teritorij - duhovno pričujočo Slovenija.

V tem sila zahtevnem življenju skupnosti je tisk, slovenska beseda, važen način občevanja, izrečena in pisana beseda pa kos domovine v svetu. "Slovenija v svetu" je bilo politično in ideološko geslo, hkrati pa izraz potrebe po skupnosti v razkropljenosti. Tisk je bil sredstvo par excellence. V skoraj šesttisočglavi skupnosti je bilo vedno več deset piscev, pisateljev, poročevalcev, več deset raznašalcev, nekaj tisoč bralcev, nekaj deset mecenov. Večina je plačevala svoj davek, ki razen pri mecenih ni bil nikdar denaren, ampak v delu.

Pri vsem tem je zanemarljiv človeški boj za oblast, izguba delne osebne svobode v spoznavanju nujnosti svobodne skupnosti.

Razmah SPE je tako tuj usodi kot čudežu. Zato SPE tudi ni usojeno, da v prihodnjih 45 letih izgine, in še manj, da bi čudežno obstala.

OPOMBE

- 1 Janez Hladnik je bil predsednik pripravljalnega odbora in na občnem zboru, ki mu je predsedoval Ladislav Lenček, je bil izvoljen Miloš Stare za predsednika društva. Društvo je dobilo od župnika pri Sv. Juliji Ramón Figallo brezplačno na razpolago prostor na ulici Victor Martínez 50 v središču mesta Buenos Aires. Tu so imele odslej svoje prostore tudi vse kulturne, prosvetne in verske organizacije novih naseljenčev ter uredništva njihovih listov. Kasneje se je to središče preselilo na Ramón L. Falcón 4158; zemljišče in hišo je leta 1954 kupilo Slovensko dušnopastirstvo pod vodstvom Antona Oreharja.
- 2 Po statističnih podatkih DS se je leta 1951 v Argentini nahajalo 5282 slovenskih novonaseljencev, a ker jih je nekaj prišlo tudi popolnoma privatno in se na DS niso prijaviли in tudi ne na IRO uradu v Buenos Airesu, sklepamo, da je bilo v Argentini 1950. leta 5500 slovenskih novonaseljencev. Žal je politična propaganda preprečila večjo sodelovanje s prejšnjimi emigranti, najmanj so še nasledili idološkimi ekskluzivizmom prekmurški naseljenci, ki so prišli v Argentino med obema vojnama.
- 3 Pertišek Franc, Ob 25-letnici Društva Slovencev, Zbornik SS 1971-2, str. 355.
- 4 Na predlog L. Lenčka se je v začetku 1949 uvedel nedeljski popoldanski pouk po krajih, kjer so bili naseljeni Slovenci. Julija 1949 je skrb za šolstvo že prevzelo DS. Učiteljski zbor je začel izdajati šapirografiran šolski list z naslovom Mladina. Izhajal je na osmih straneh v 150 izvodih. Vsega skupaj je izšlo 15 števil. Vsebina lista: snov iz verouka, zemljepisa, zgodovine in slovenščine. Izhajal je do leta 1951. Nador mestila ga je prva slovenska izseljenska čitanka Naša beseda, ki jo je na pobudo DS izdala in založila Svobodna Slovenija. Sestavila in napisala pa sta jo Aleksander Majhen in Martin Mizerit.
- 5 Zdomski živ-žav, berilo za 3. in 4. razred slovenskih šol v zdomstvu, ZS, 1968, 160 str. Priredila komisija šolskega odseka ZS, naklada 1470 izv.
- 6 Slovenski svet. Čitanka za 5. in 6. razred slovenskih ljudskih šol v zdomstvu, ZS, 1975. Sestavili so jo slovenski učitelji, na čelu je bil Boris Pavšer.
- 7 Sto naših pesmi za mladino, zbral in uredil Rudi Bras, ob 10-letnici Balantičeve šole v San Justu, 1961, 131 str.
- 8 Priročnik za vaditelje telesne vzgoje, uredila Iva in Tine Vivod, ZS 1973, 189 str.
- 9 Skupina srednješolcev se je obrnila na Marka Kremžarja s predlogom, naj bi ustanovili literarni krožek. "Tako je M. Kremžar začel v maju 1959 Literarni krožek, ki ga imamo za začetek našega tečaja." (gl. T. Debeljak ml., Slovenski srednješolski tečaj. . . Zbornik 1971-2, str. 380-393)
- 10 V Pertotovi Bibliografiji so omenjena mnoga skripta, čeprav ni vseh.
- 11 Zanimivi so almanahi petih letnikov, ki izhajajo vsako leto. Nekateri naslovi: Med dvema svetovoma, Rast gre v svet, Razpeta jadra, Sadovi truda, Slovenija v svetu, Slovenska kri iz roda v rod, Svet nam, mi svetu, Samostojna Svobodna Slovenija, Mladi smo, Mi gremo naprej,

- Na razpotju, Pogled nazaj-korak naprej itd. V Slovenski vasi, podružnici tečaja, sta izšla tudi dva almanaha, leta 1968 in 1987. Kakor so bili pomembni ti almanahi in so pomenili afirmacijo tradicije pri vsaki generaciji abiturientov, je precej viden močan ideološki naboj pri večini spisov.
- 12 T. Debeljak, Trideset let zdomske emigracijske književnosti, Zbornik 1973-5, str. 408
 - 13 Prvi Koledar SS je izšel l. 1949, dalje 1950; Koledar in Zbornik 1952, 1953 in 1954; Koledar-Zbornik 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, in končno Zbornik SS v letih 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971-2 in 1973-1975. Torej 24 zajetnih knjig velikega formata (27 cm), ki skupaj štejejo 7.588 strani.
 - 14 Navajam vse te knjige: T. Debeljak: Velika črna maša za pobite Slovence (1949) in Poljub (1950) in Mariji (1954); Ivan Korošec: Čas pod streli (1955); Vladimir Vauhnik: Nevidna fronta (1965); Marijan Marolt: Rojstvo, ženitev in smrt Ludvika Kavška (1967) ter že omenjena Naša beseda (1951).
 - 15 Z afirmacijo skupnosti so postale tudi vidne politične ambicije, organizajska ustrojenost skupnosti po modelih, ki so bili veljavni v prvi Jugoslaviji in potreba po ločevanju vplivnih sfer. Ves čas SPE je ta težnja po vplivanju in težnja po samostojnosti bila v neprenehni napestosti in se tu in tam izrazila v raznih krizah, izločevanjih, cepitvah in zavrtjih.
 - 16 1. Debeljak T.: Začetek komunistične revolucije v Sloveniji, 1968, 52 str.
 2. Debeljak T.: Pot k prvi slovenski vladi, 1970, 109 str.
 3. Narodni odbor za Slovenijo: Namen naše narodne politike; uredil Miloš Stare, 1980, 61 str.
 4. Kremžar Marko: Pogled naprej, 1983, 32 str.
 5. Rant Pavle, Krščanska demokracija in Slovenci, 1984, 44 str.
 6. Kremžar Marko, Pot iz socializma, 1986, 54 str.
 - 17 Boletín Informativo de Eslovenia libre, leto I, št. 1, 2, 3 (1966); Leto II, št. 4 (1967); Leto III, št. 5 (1968) in št. 6 (1985; urednik: Pavel Fajdiga, zadnjo številko je uredila Catalina Cukjati.
 - 18 Rigler Radivoj, Sam temeljito kasteljansko: Začetniški tečaj, 1953 I. del, 242 str. in 2. del - Ključ k vaju v učeniku, 71 str.
 Pekolj Ivan, Slovensko-kasteljanski slovar, z dopolnili Janeza Hladnika, v založbi Duhovnega življenja in SS, 1949, 291 str.
 Pekolj Janež, Kasteljansko-slovenski slovar, Založba Janez Pekolj, 1953, 598 str.
 - 19 Prof. A. Geržinič je napisal brošuro, ki jo je v španščini izdala ZS v 4000 izvodih. Brošura nosi naslov: Eslovenia, otra nación sin libertad. Na platnicah pa "Hace 140...hace 20 años"; daje sintetičen prikaz slovenske zgodovine, kulturne in politične, posebno pa prikaže dogodke iz polpreteklosti.
 - 20 Decembra 1990 je izšla št. 142 v XXXV letu izhajanja. Ta in drugi podobni listi imajo namen pisati kroniko dogajanj v okraju, obveščati o raznih lokalnih ali širših akcijah ipd.
 - 21 Prvi letnik so uredili: Vinko Brumen, Tine Debeljak, France Dolinar, Božo Fink, Alojzij Geržinič, Jože Osana in Karel Rakovec. Ostale letnike je uredil Ruda Jurčec. Izšli so leta 1954 (druga knjiga na 191

- str.); Tretja knjiga (1955) na 191 str.; Četrta knjiga (1957) na 117 str. in Peta knjiga (1968) na 201 str.
- 22 Prvih pet letnikov sta uredila R. Jurčec in Z. Simčič. Pri naslednjih štirih se je k uredništvu priključil Rafko Vodeb. Zadnjo številko IX. letnika je uredil Jurčec sam; prav tako prve številke X. letnika; zadnjo X. letnika je uredil T. Debeljak. Dalje je bil glavni urednik France Papež, sodeloval je konzorcij, pri katerem je bil glavni dejavnik Lado Lenček, kasneje pa še Andrej Rot. pri zadnjih dveh letnikih so v uredništvu F. Papež, Tone Brulc, Lev Detela in Andrej Rot.
- 23 Prvi letnik Glasa je izšel na 36 stranh, drugi na 52. S tretjim letnikom je začel izhajati kot štirinajstdnevnik in sicer z uredniškim odborom. Sredi VI. letnika je uredništvo prevzel Ruda Jurčec vse do XVI. letnika, št. 4. Uredništvo je bilo spet v rokah odbora v letih 1971 do 1981. Od septembra 1976 se je Jeločnik podpisoval s psevdonimom Josč Petric. Od 1981 je Glas spet začel izhajati kot dvomesečnik na osmih straneh, urejalo ga je tajništvo oziroma Andrej Rot do leta 1988, nakar je prevzel tajništvo SKA in uredništvo Glasa Tone Brulc.
- 24 Debeljak T., Trideset let zdomske...op.cit., str. 406
- 25 Nisem mogel priti do dna resnici v zvezi z 2. izdajo Lukmanovega prevoda Enhiridiona. Prva izdaja je izšla leta 1958. Druga leta 1972 na prošnjo mariborskega škofa msgr. Maksimilijana Deržecnika za Semešnišče v Mariboru. Prošnjo je uradno poslala Knjižarna Mladinska knjiga in sicer 500 izvodov z naročilnico 14.12.1971, Order No. MA-71/Bog.sem. naslovljeno na ime Antona Oreharja, ki je prošnjo posredoval SKA. SKA je knjigo ponatisnila in začela pošiljati na naslov MK v Maribor. Debeljak v "Trideset let" ugotavlja, da je to drugo izdajo "uničila jugoslovanska carina na meji". 19. junija 1972 Lado Lenček izjavlja na seji SKA: "Pač pa pričakujemo večjih plačil kot 400.dol. za Enhiridion..." Kopije terjatev so od 2. junija 1973 in najbrž zadnja 31. oktobra 1973.
- 26 Navedem te knjige, izvzete so le manjše brošure:
 Escrivá de Balaguer, Pot, 1973, 232+XXI str.
 Gnidovec Franc, Matí našega odrešenika, 1954, 287 str.
 Hanželič Rudolf, Družinska vzgoja, 1977, 258 str.
 Hanželič Rudolf, Družinska vzgoja II, 1987, 254 str.
 Hanželič Rudolf, Naše življenje, 1974, 331 str.
 Häring Bernhard, Koncil se pričinja zdaj, 1969, 172 str.
 Heredia Carlos M da, Vir največje si, 1950, 250 str.
 Hrastelj Franc, Marija v življenju škofa Slomška, 1962, 133 str.
 Jaklič Franc, Po svetli poti, 1956, 331 str.
 Košmerelj Alojzij, Marija v družinah slovenskih izseljencev v Argentini, 1959, 154 str.
 Kunčič Mirko, Jokec, 1970, 44 str.
 Kunčič Mirko, Od pastirja do škofa, 1974, 95 str.
 Kunčič Mirko, Ptiček z dvema kljunčkoma, 1967, 40 str.
 Meersch Maxence Van der, Ribiči, 1951, 288 str.
 Moj prijatelj za leto 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957; obseg teh knjig sega od 128 do 216 str.
 Moje življenje in delo, 1955, 329 str.
 Ob blagoslovitvi Slovenske hiše v Argentini, 1967, 79 str.
 Sveta Tereza, 1966, 279 str. (Avtobiografski spisi sv. Terezije Povest

duše.)

Strle Anton, *Lojze Grozde*, 1955, 148 str.

Simčič Zorko, *Trije muzikantje*, 1989, 72 str.

II. Katoliški shod Slovencev v Argentini, 1987, 103 str.

- 27 Večina slovenskih publikacij je izhajala sprva v Círculo Católico de obreros Federico Grote, blizu trga Constitución v Buenos Airesu. "Tam smo začeli misliti na ustanovitev lastnega tiskarniškega podjetja... Ta slovenska tiskovna družba je od lastništva CCO odkupila tretjino vrednosti, sodelovala pa je tudi pri vodstvu; jaz sem bil soravnatelj. Na žalost je prišlo do nesporazuma z Vilkom Čečom, ki se je počasi umaknil iz tiskarne Grote in ustanovil lastno družbo." (L. Lenček, Spomin na začetek, *Glas XXXV*, 6). Tiskarna Vilko še danes tiska Svobodno Slovenijo, Duhovno življenje, Božje stezice, Vestnik, Tabor in še druge slovenske publikacije. Slovenska tiskovna družba, ki je tiskala SKA in izdaje Baragovega misijonišča, pa se je po 15 letih ločila od CCO in si osnovala lastno tiskarno, sprva na ulici Pedernera v Novi Pompeyi v Buenos Airesu, potem pa v Slovenski vasi pri Buenos Airesu.

- 28 Naslovi in avtorji teh knjig:

Boljka Stanko, *Z Bogom v tujini*, 1963, 73 str.

Brumen Vinko, *Srce v sredini*, 1968, 460 str.

Dorčič Branko (ps. Aleksej Goriški), *Popotniki*, 1979, 456 str.

Geržinič Alojzij, *Božji služabnik Janez Gnidovec*, 1972, 227 str.

Hünnerman W., Vincencij Pavelski: *Oče ubogih*, 1976, 198 str.

Jaklič Franc, Ignacij Knoblehar in njegovi sodelavci, 1955, 444+XXXII

Jaklič Franc, *Pred Bogom poklekimo*, 1952, 415 str.

Kokalj Jože, *Kraljica dveh svetov*, 1967, 215 str.

Konc Darina, *Hepica in njeni bratci papagajčki*, 1961, 92 str.

Kovačič Franc, *Služabnik božji Anton Martin Slomšek*, 1962, 317 str.

Pirc Ksaverija, *Skoraj 50 let v misijonih*, 1969, 96 str.

Prebil Andrej, *Veriga lažne svobode*, 1981, 248 str. (Ponatis v Čilu, v španščini)

Skubic Anton, *Zgodovina Ribnice in ribniške pokrajine*, 1976, 786 str.

Šest Osip, *kar po domače*, 1962, 220 str.

- 29 Glej oceno Pisma mrtvemu bratu, Meddobje XXIII, 3-4, str. 210-217

- 30 Skozi luči in sence I, 1964, 357 str.; II, 1966, 587 str.; III, 1969, 414 str. Napovedani IV. del ni nikdar izšel in ga Jurčec tudi ni napisal; imel pa je osnutek, ki je bil objavljen v Meddobju. Da Jurčec ni pisal pričakovanega IV. dela je predvsem posledica sprememb v SKA l. 1969, kjer je Jurčec zapustil predsedništvo SKA in načel gibanje okrog Sija.

- 31 Baraga uslišuje; uredil F. Žakelj, 1969, 468 str.

Barago na oltar; ur. L. Lenček, 1953, 159 str.

Barago na oltar! Premišljevanje o Baragi in njegovih krepostih, devetdnevnic in molitve za njegovo beatifikacijo, 1958, 212 str.

Bren Hugon, *Bren o Baragi*; ur. F.Ž., 1962, 309 str.

Baragova devetdnevnic (Branko Rozman), 1955, 8 str.

Rožman Gregorij, *Pastirjev glas v tujini*, 1970, 483 str.

- Žakelj F., Marija slovenskega naroda ne bo zapustila: Šmarnice v spomin škofa Rožmana, 1960, 280 str.
- Žakelj F., Za Bogom vredna največje časti: Baraga in Marija, 1968, 255 str.
- 32 Blatnik Franc, Tudi slovenski mučenci morajo biti vpisani v seznam svetnikov, 1985, 40 str.
- Blazič Siena, Revolucija v Hotedrščici, 1976, 92 str.
- Brunec Mihael, Pravi obraz osvobodilne fronte I. Delo KP v kraljevini Jugoslaviji pred okupacijo, 1972, 70 str.
- Brunec Mihael, Pravi obraz... II. Delo partija pred okupacijo, 1972, 365 str.
- Brunec Mihael, Pravi obraz... III. Delo partije po vojski, 1973, 359 str.
- Kocmur Marjan, Odprti grobovi I, 1965, 119 str.
- Kocmur Marjan, Odprti grobovi II, Bela krajina joka, 1970, 167 str.
- Kocmur Marjan, Odprti grobovi III, Dolga leta nedolžna kri napaja slovensko zemljo, 1970, 263 str.
- Kocmur Marjan, Odprti grobovi IV: Posmrtni zagovor vetrinjskih junakov, 1971, 319 str.
- Kozina Vladimir, Komunizem kot ga jaz poznam, 1972, 82 str.
- Revolucija okoli Limbarske gore, uredil F. Žakelj, 1979, 590 str.
- Revolucija pod Krimom (J. Klemenčič, C. Milavec, F. Žakelj), 1973, 295 str.
- Žakelj Filip, Taboriščni arhiv priča I., 1974, 301 str.
- Žakelj Filip, Taboriščni arhiv pruča 2., 1974, 304 str.
- Žakelj Filip, Taboriščni arhiv priča 3., 1974, 303 str.
- Žakelj Filip, Taboriščni arhiv priča 4., 1975, 272 str.
- 33 Kopusar Milan, Duhovniški lik po zamisli Pija XI, 1950, 146 f; 31 cm.
- Slovensko bogoslovno semenišče v tujini, Poročilo ob petnajstletnici, 1960, 30 str.
- Zdrava Marija, milosti polna, s sodelavci F. Žakelj, 1960, 1264 str.
- Slovensko bogoslovno semenišče v tujini, Ob 20-letnici, 1965, 35 str.
- 34 Gnidovec, Las religiones del mundo actual, 1977, 375 str.
- Jarc Marija, Alfonz Jarc iz Ajdovca, Priredil F. Gnidovec, 1987, 44 str.
- 35 Ahčin Ivan, Ob jubileju Rerum novarum in Quadragesimo anno, 1951, 141 str.
- Ahčin Ivan, Socialna ekonomija, Prva knjiga, 1958, 453 str.
- Ahčin Ivan, Sociologija, I. knjiga, 1953, 292 str.
- Ahčin Ivan, Sociologija, II. knjiga, prvi snopič, 1955, 385 str.
- Ahčin Ivan, Sociologija, II. knjiga, 2. snopič, 1955, 465 str.
- Stanovska ureditev Slovenije (razmnoženina)
- Naša gospodarska osamosvojitve, Referati II. socialnega dne, 1953, 47 str.
- Socialni dan slovenskih izseljencev v okviru slovenskega katoliškega shoda v Buenos Airesu. Uredil in zbral Ivan Ahčin, 1952, 48 str.
- Ušeničnik Aleš., Quadragesimo anno, 1951, 175 str. (razmnoženina)
- 36 Koledarček za leto 1950, Slovenska beseda, 1949, 144 str.
- Vetrinje, 1949, 61 str.
- Ušel sem smrti (Milan Zajc), 1949, 52 str.
- Zgodbe mučeništva Slovencev, 1949, 80 str.

Lovšin Vinko, Na božjo pot: Vizija iz begunskega življenja, 1949, 24 str.

Mavsar Jože, Tragedija Mavsarjeve družine, 1949, str. 62-80

Historia de un fusilado, 1949, 40 str.

- 37 Navajam nepopoln seznam odrskih del, ki so izšla v tisku ali bila razmnožena za igranje.

Cankar Ivan, Kralj na Betajnovi, SG, 1974, 25 f., 34 cm.

Debeljak Tine ml., Z mrtvimi romamo živi, ZS, 1985, 14 f.

Fabri Diego, Preiskava, poslov. B. Rozman, SDP, 1957, 64 f., 34 cm.

Figuerido Guilherme, Lisica in grozdje (prev. Z. Simčič), SG, 1966, 60 f., 33 cm.

Finžgar Fran Saleški, Razvalina življenja, SKA, 1971, 70 f., 28 cm.

Gheon Henri, Božji klic, BM, ok. 1970, 16 f., 33 cm.

Gheon Henri, Živi ogenj nad apostoli, BM, 1975, 19 f., 34 cm.

Golia Pavel, Sneguljica, ZS, ok. 1970, 28 f., 34 cm.

Gregorin Edvard, V času obiskanja, SG, 1965, /47/f., 34 cm.

Hochwaelder Fritz, Kakor v nebesih, tako na zemlji (poslov. N. Jeločnik), SG 1965, 40 f., 36 cm.

Jeločnik Nikolaj, Vstajenje Kralja Matjaža, dramska pravljica v 4 podobah s prologom, 1951, 51 f., 35 cm.

Kremžar Marko, Živi in mrtvi bratje, SKA, 1985, 25 f., 31 cm + separadni odtis iz Meddobja

Kunstelj France, Za velikim vzorom., BM, 1972, 15 f., 28 cm.

Linhart Anton Tomaž, Ta veseli dan ali Matiček se ženi, SKA, 1958, 78 f., 31 cm.

Lovrenčič Joža, Izdajalec, drama v 5 dejanjih, 32 f.

Majcen Stanko, Matere, SG, 1969, 32 f., 28 cm.

Papež France, Gozd, SKA, 1957, 27 f., 28 cm.

Papež France, Svetinja, 1990, 22 f., 28 cm.

Poznič Vinko (ps. za Vombergarja J., in Jeločnika N.),

Napad, drama iz domobranskega boja naših dni, v 2 dejanjih ali (3 slikah), 83 f., 35 cm. Delo je napisal Vombergar, a ga je Jeločnik tako priredil, da ga V. ni več priznal za svoje.

Rozman Branko, Človek, ki je ubil boga, 1959, po podatkih avtorja je delo razmnoženo za igranje.

Rozman Branko, Obsodili so Kristusa, 1962, po podatkih avtorja je delo razmnoženo za igranje.

Rozman Branko, Roka za steno, 1957, 25 f.

Rot Andrej, Ne samo obujanje spominov, Slov. vas, julij 1989, 6 f., 28 cm.

Simčič Zorko, Čarovnik začarane doline; Družina Zebedej, Vilko, 1980, 103 str.

Simčič Zorko, Krst pri Savici, KM, 1953, 44 str., 23 cm.

Simčič Zorko, Krst pri Savici, Tabor, 1965, 72 str., 20 cm.

Simčič Zorko, Zgodaj dopolnjena mladost, SG, 1967, 93 str., 22 cm.

Tome Matija, Krst pri Savici, Odrska glasba k drami, Z.S., Tabor, 1965, /12/ str., 30 sm.

Vombergar Joža, Čudo kresne noči, Slov. bogoslovje, 1955, 12 f., 34 cm.

Vombergar Joža, Martin Krpan, SG, 1965, 80 f., 34 cm.

Vombergar Joža, Martin Krpan, SG, 1966, 118 f., 34 cm.

- Vombergar Joža, Mladi rod se vrača, ZS, 1959, 11 f., 35 cm.
 Vombergar Joža, Voda, SG, 1973, 75 f., 33 cm.
 Vombergar Joža, Vida, satira v enem dejanju, 9 f., 28 cm.
 Vombergar Joža, Čudni snubci, 10 f., 28 cm.
 Vombergar Joža, Usodni ples, 3 f.
 Vombergar Joža, Smola, prizor v dveh slikah, 8 f., 34 cm.
 Willempart Marjan, Vnučka, SG, 1973, 93 f., 33 cm.
 Willempart Marjan, Gringo, šaljiv prizor, 12 f., 34 cm.
 Zavalia Alberto, Osmi dan, osem podob iz Amerike, poslov. Miklavž Trpotec (ps. N. Jelčnik), 1970-1 in kasnejša (1986) popravljena izdaja.
 Župančič Oton, Duma, (dramska priredba), SFZ-SDO, 1964, 8 f., 34 cm.
 Župančič Oton, Veronika Deseniška, ok. 1975, Naš dom v San Justu, 85 f., 20 cm.
- 38 Debeljak Tine, Venček poljskih vojaških popevk, Vestnik, 1974, 23 str.
 Simčič Zorko, Korenine večnosti: Ciklus junijskih, Vestnik in Tabor, 1974, 16 str.
 Slovensko hotenje, včeraj, danes in jutri, Vestnik, 1972, 12 str.
 Vasiljevič Miloslav, Temelji marksizma, Vestnik, 1973, 33 str.
 Tudi v ZDA in Kanadi so izšle knjige, na primer Matica mrtvih - Bela knjiga ali pri Taboru Staneta Pleška Domačija v viharju, 1987, 351 str.
- 39 Poglavlje o dialogu, 1970, 32 str.
 Dolinar France, Odsotnost slovenske državne misli v prevratu 1918, 1971, 47 str.
 Geržinič A., Pouk v materinščini - da ali ne?, 1972, 136 str.
 Kozina Vladimir, Slovenija v plamenih, 1975, 197 str.
 Loška dolina žrtev revolucije, 1980, 91 str.
- 40 SDO-SFZ, 10-letnica, 1959, (20) str.
 SDO-SFZ, Za petnajst pomladi, 1949-1964, 1964, (32) str.
 SDO-SFZ, Ob dvajsetem jubileju, 1949-1969, 1969, (40) str.
 SDO-SFZ, 25 let SDO-SFZ, 1974, (48) str.
 SDO-SFZ, 30 let SDO-SFZ, 1979, 64 str.
- 41 Debeljak Tine ml., Rode Vinko, Pesmi iz Pampe, 1965, 61 str.
 Dajmo, zapojmo eno, 1963, 40 str. (razmnoženina)
 Fantom in dekletom, ok. 1960, 56 str. (razmnoženina)
 Kačar Janez, Ne čakaj pomladi, 1968, (8) str. (Priloga MV)
 Prešeren France, Krst pri Savici, 1966, 15 f., 34 cm.
 Župančič, Oton, Duma (dramska priredba), 1964, 8 f., 34 cm.
- 42 Visokošolci ob Srebrni reki, 1982, 32 str.
 Papež Pij XI, Divini Redemptoris, 1977, 40 str., (razmnoženina)
- 43 Druga vrsta je začela izhajati v letu 1977 I. letnik (69 str.), 1978, II (124 str.), III. letnik v 1979 na 86 straneh in IV. letnik v 1981 na 47 straneh.
- 44 K študijskim krožkom je treba omeniti Visokošolski tečaj, ki je leta 1985 izdal obsežno anketo: Pogled na slovensko bodočnost, 109 f., 34 cm.

Med skripta štejemo lahko tudi učbene pripomočke profesorjev na podružnici univerze sv. Klementa v Buenos Airesu, kjer je predaval dr. Tine Debeljak in drugi profesorji.

- Študijski krožek in razmnoženine za slušatelje je imel Milan Komar v Carapachayu in v Slovenski hiši. Prav tako je v mestu in v Slovenski vasi družil skupino Mlada Slovenija Ruda Jurčec. Mnogo materiala je bilo pripravljenega in razmnoženega pri skupinah naraščajnikov, ki jih je vodil Dušan Šušteršič v Slovenski vasi. Šušteršič je pripravil več tečajev prve pomoči, varnosti pri delu ipd.
- 45 Benigar Juan, La Patagonia piensa, Neuquén, Siringa Silvas, 1978, 178 str.
- Devetak Bojan, Živa voda, 1956, 48 str.
- Golob Franja, Franja Golob: koncert 27. septembra 1958, Salón de actos, (16) str.
- Hernandez José, Martin Fierro, poslovenil T. Debeljak, 1970, 208 str.
- Kessler Jože, Poglavitna določila iz zakonov o delu z nekaj praktičnimi migljaji vred, 1951, 104 str.
- Kolednik Ferdinand, Slovenski Makabejci, 1963, 16 str. (ponatis v Celovcu)
- Kovač Tomaž (ps.), V Rogu ležimo pobiti, 1968 (Mohorjeva v Celovcu) 94 str.
- Klepec Matjaž, Tcharje so tlakovane z našo krvjo, 1973, 192 str.
- Lavrih Ivan (Kansas), Z Bogom v tujino, 1951 (tiskarna Grotte), 157 str.
- Leskovar Leopoldo, Cultivo del lúpulo, Maltería Hudson y Bella Vista, 1957, 76 str.
- Odar Alojzij, Katoliška akcija in delo v njenih organizacijah, 1949, 20, 207
- Payman Julija, Šopek trnja, 1860-1960, 1960, 138 str.
- Prebil Andrej, Verige lažne svobode, 1981, 248 str.
- Obrambna knjižica, Zv. I., Založba Silva Marija, 1954, 32 str.
- Obrambna knjižica, Zv. II-III, Založba Silva Marija, 1954, 40 str.
- Remec Bara, Recuerdo de S. Carlos de Bariloche, Ed. Rova, ok. 1952, (16) f., p.f.
- Sodja Franc, Kraljica apostolov, 1963, 99 str.
- Simčič Zorko, Čarovnik začarane doline, Besedilo za otroško opereto, Tiskarna Vilko, 1980, 103 str.
- Simčič Zorko, Krst pri Savici, Trst-Buenos Aires., Tabor, Buenos Aires, 1965, (12) str.
- Sulčić Victorio, La olla, 1968, 98 str.
- Sulčić Victorio, Luces y sombras, 107 str.
- Sulčić Victorio, Vida y obra de Juan Benigar, 1970, 26 str.
- Sulčić Victorio, Juan Benigar, el sabio que murió sentado, 1970, 104 str.
- Šušteršič Ratko, Goreče klasje, ok. 1975, 16 str.
- Štrukelj Pablo, Balada fósil, 1982, 74 str.
- Štrukelj Pablo, Tres muertes indistintas y otros cuentos, Fondo editorial de Canal 9, Comodoro Rivadavia, 1984, 71 str.
- Štrukelj Pablo, Balada de amor a Elvira y otros poemas, 1988, 58 str.
- Štrukelj Pablo, Pequeña Antología Escolar Literaria, 1988
- Sokolski zbornik 1863-1963 (Ur. Janko Jazbec et al.), Odbor za obnovu Jugoslovanskega Sokolstva u slobodnom svetu, 1963, 302

- Tonkli Stefan, Neurejeni venec, Santa Julia (Mimi Petelin), 1950, (18) str.
- Vodeb Rafko, Človek sem, Tabor, Buenos Aires, 1958, 42 str.
- 46 Glej, Triglav: Historia y Realidad, AMEY Triglav, 1981, 95. str.
- 47 Sociedad de Socorros Mutuos Esloveno, Bernal, 1988, 16. str.
- 48 Čehovin Vanda, Recuerdos de Eslovenia: Leyendas y poesias, 1948, 96 str.
- 49 Ljudski oder: 44 aniversario 1925-1969 (Uredil in likovno oblikoval Armando Blažina), Ljudski oder, 1969, 40 str., 28 cm. V domu Triglav je zadnji dve leti s pomočjo Majde Papež izhajal list Mali Glas.
- 50 Veber F., Zadružna misel, 1979, 144 str. Kremžar M., Stebri vzajemnosti, 1988, 195 str. Slovenski telefonski imenik, 1966 (16 str.), 1973 (24. str.), 1979 (64 str.), 1984 (88 str.)
- 51 France Dolinar v Slovenska kri iz roda v rod, zatrjuje: "Besedna družina zdomec, zdomski, zdomstvo je bila izumljena v emigraciji in sicer v Rimu; mogel bi navesti natančen datum, kdaj je bila prvič na zboru Slovencev javno izrečena. Spričo prve množične politične emigracije v slovenski zgodovini je avtor sodil, da pomembnost pojava terja domače poimenovanje, tudi v izkaz izrazne moči slovenskega jezika... Izraz je bil sprejet v besednjak SAZU Pravopisa, čeprav brez označbe pomena, v katerem edinem se je prvokrat objavil, tudi v tisku." (str. 23-24)

SUMARIO

EL QUEHACER EDITORIAL ESLOVENO EN LA ARGENTINA DESPUÉS DE LA SEGUNDA GUERRA MUNDIAL

A n d r e j R o t

Si bien la presencia eslovena en la República Argentina se remonta especialmente a la época entre las dos guerras mundiales, se destaca por su labor cultural y editorial la emigración de posguerra. Se trata de exiliados eslovenos que al finalizar la segunda guerra mundial, por motivos políticos e ideológicos, emigran a diversos países, entre ellos también a la Argentina. Los objetivos de esta diáspora se reducen a las siguientes exigencias fundamentales: democratización de Eslovenia, su independencia política y el testimonio de su experiencia durante la guerra y los ajusticiamientos sin proceso que acaecieron después del conflicto bélico mundial.

La investigación que lleva a cabo el licenciado Andrés J. Rot cataloga las publicaciones en cuatro grupos.

El primero contempla el quehacer editorial de la sociedad civil, organizada en la Sociedad de eslovenos, la organización Eslovenia Unida y el Consejo de Organizaciones. A tal efecto enumera las publicaciones escolares primaria y secundaria, el semanario Eslovenia Libre y su editorial y las diversas publicaciones del organismo Eslovenia unida.

En segundo lugar describe la Acción cultural eslovena, sociedad que desarrolla la mayor actividad editorial en la diáspora. Los aportes provienen de escritores e investigadores eslovenos emigrados a distintos continentes y países e, inclusive, de escritores proscriptos en Eslovenia. La Acción cultural eslovena publicaba la revista Vrednote (Los valores) y, actualmente todavía, Meddobje (Entresiglo) y Glas SKA (El vocero de la Acción cultural eslovena). Se destacan además los más de 70 libros de novelas, poesía, ensayos, etc. publicados por la editorial desde 1954 a 1990.

El tercer grupo abarca numerosas publicaciones pastorales. El autor las divide fundamentalmente en tres grupos: Las publicaciones religiosas que tienen su sede en las oficinas de la casa central de los eslovenos en Buenos Aires, las publicaciones del Centro misional Baraga que además dispone de su propia imprenta y el quehacer editorial del rev. Filip Žakelj.

Por último considera una variedad de publicaciones bajo los títulos: La palabra eslovena, revista mensual que aparezca en el año 1949, y los libros que la acompañan, las publicaciones del teatro esloveno; las revistas y libros de las dos organizaciones de veteranos; las editoriales que promueven el movimiento independentista esloveno; las publicaciones de los eslovenos que llegaron a la Argentina antes de la segunda guerra mundial; y variedad de ediciones empresariales.

El autor concluye afirmando que la obra cultural y editorial que desarrolló este grupo de casi seis mil exiliados dista mucho de ser una obra del destino o simplemente un milagro de la laboriosidad humana. La labor, motivada por convicciones muy bien definidas, fue, sin duda, única.